

SOOVITUSED

KOMISJONI SOOVITUS (EL) 2017/1803,

3. oktoober 2017,

milles käsitletakse seaduslike võimaluste parandamist rahvusvahelist kaitset vajavate inimeste jaoks

(teatavaks tehtud numbri C(2017) 6504 all)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 292,

ning arvestades järgmist:

- (1) Ümberasustamine on oluline vahend, mille abil saab pakkuda kaitset isikutele, kes on olnud sunnitud koduriigist lahkuma, ja väljendada selgelt ülemaailmset solidaarsust kolmandate riikidega, et aidata neil tulla toime arvukate sõja või tagakiusamise eest põgenejatega. Kui liitu suunduv ohtlik ja ebaseaduslik rändevoog asendada ümberasustamise kaudu turvaliste ja seaduslike võimalustega, oleks võimalik päästa inimesi, vähendada ebaseaduslikku rännet ja leevendada rändesurvet ning tõkestada inimkaubanduse võrgustike tegevust. Seepärast on ümberasustamine ka ELi laiaulatusliku varjupaiga- ja rändepoliitika oluline osa.
- (2) Vahemere piirkonna erakordselt suured rändevood töid 2015. aasta septembris kaasa kriisi, mille tagajärjel kuulutasid liidu institutsioonid viivitamata välja hädaolukorra ja kutsusid üles võtma vastu lühi- ja pikaajalisi meetmeid, mille abil tegeleda rändevoogudega väljaspool ELi ning tagada tõhus kontroll liidu välispiiril, tugevdada ELi tagasisaatmispoliitikat, reformides samal ajal Euroopa ühist varjupaigasüsteemi ja pakkudes ELi tulemiseks täiendavaid turvalisi ja seaduslikke võimalusi.
- (3) Ühe kohese meetmena, mille eesmärk oli tegeleda rändekriisiga laiaulatuslikult ja näidata üles solidaarsust kolmandate riikidega, kelle kanda on ülemaailmsest rändekriisist lõviosa, tegi komisjon 8. juunil 2015 ettepaneku ELi hõlmava kava kohta asustada kahe aasta jooksul ümber 20 000 rahvusvahelist kaitset vajavat inimest. ⁽¹⁾ Liikmesriigid ja Dublini süsteemiga assotsieerunud riigid leppisid 20. juulil 2015 kokku selles, et ümber asustatakse 22 504 inimest, kes vajavad rahvusvahelist kaitset ja kes on pärit Lähis-Idast, Aafrika Sarve piirkonnast või Põhja-Aafrikast. ⁽²⁾
- (4) Selleks et lõhkuda rändajate smugeldamisega tegelevaid võrgustikke ja pakkuda rändajatele oma elu ohtu seadmisele alternatiivi, otsustasid EL ja Türgi 18. märtsil 2016 teha lõpu kontrollimatutele rändevoogudele, mis on põhjastanud tõsise humanitaarkriisi, ja leppisid kokku mitmes meetmes, sh rahvusvahelist kaitset vajavate süürlaste ümberasustamises liikmesriikidesse.
- (5) Pärast ELi-Türgi avaldust muutis nõukogu oma otsust (EL) 2015/1601 ⁽³⁾, et liikmesriigid saaksid täita 54 000 taotleja ümberpaigutamise seoses võetud kohustusi ümberasustamise, humanitaarsetel kaalutlustel vastuvõtmise või muude seaduslike vastuvõtmise viiside kaudu, võttes Türgist vastu rahvusvahelist kaitset vajavaid süürlasi riiklike või mitmepoolsete kavade alusel.
- (6) Kõik 193 ÜRO liikmesriiki võtsid 19. septembril 2016 vastu pagulasi ja rändajaid käsitleva New Yorgi deklaratsiooni, milles kutsuti üles õiglasemalt jagama koormust ja vastutust maailma pagulaste vastuvõtmisel ja toetamisel. ÜRO liikmesriigid väljendasid kavatsust laiendada seaduslikke võimalusi, mille kaudu saab pagulasi vastu võtta või ümber asustada kolmandatesse riikidesse ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ Komisjoni 8. juuni 2015. aasta soovitus Euroopa ümberasustamiskava kohta (C(2015) 3560 final).

⁽²⁾ Nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate järeldused, 20. juuli 2015.

⁽³⁾ Nõukogu 29. septembri 2016. aasta otsus (EL) 2016/1754, millega muudetakse nõukogu otsust (EL) 2015/1601, millega kehtestatakse rahvusvahelise kaitse valdkonnas ajutised meetmed Itaalia ja Kreeka toetamiseks (ELT L 268, 1.10.2016, lk 82).

⁽⁴⁾ Pagulasi ja rändajaid käsitlev New Yorgi deklaratsioon; leitav aadressil <http://www.unhcr.org/new-york-declaration-for-refugees-and-migrants.html>.

- (7) 20. juulil 2015 kokkulepitud kava ja ELi-Türgi avalduse alusel on 20. septembriks 2017 ümber asustatud üle 23 000 inimese. Lisaks on liikmesriigid rahvusvahelist kaitset vajavaid inimesi ümber asustanud riiklike kavade alusel.
- (8) Ainuüksi 2016. aastal asustasid liikmesriigid ümber 14 205 pagulast, mis on oluliselt rohkem kui 2015. aastal (8 155 inimest), 2014. aastal (6 550 inimest) ja ajavahemikul 2010–2013 (4 000 kuni 5 000 inimest aastas). See kasv räägib ELi tasandil tehtava koostöö lisaväärtusest ja võimalustest ümberasustamise valdkonnas. See näitab ka seda, et ELi eelarvest ümberasustamiseks aastateks 2014–2017 eraldatud 293,3 miljonil eurol on olnud oluline osa.
- (9) Liikmesriigid, kes ei ole veel kehtivate kavade alusel võetud lubadusi täitnud, peaksid seda viivitamata tegema. Ümberasustamislubadused, mida ei ole täidetud ajaks, mil mõlemad kavad lõpevad, tuleks üle kanda järgmisse ümberasustamiskavasse lisaks lubadustele, mida liikmesriigid annavad uute kavade raames.
- (10) ELil on vaja liikuda olukorrapõhistelt ümberasustamise ja humanitaarsetel kaalutlustel vastuvõtmise kavadele stabiilsemale ELi ümberasustamisraamistikule. Sel eesmärgil esitas komisjon osana ELi varjupaigastusteemi uuendamisest ettepaneku liidu ümberasustamisraamistiku kohta, ⁽¹⁾ mille kaudu pakkuda rahvusvahelist kaitset vajavatele inimestele selleks turvalisi ja seaduslikke võimalusi. Selle ettepaneku kiire vastuvõtmine on tõhusama, õiglasema ja stabiilsema Euroopa varjupaiga- ja rändepoliitika oluline osa.
- (11) Selleks et ümberasustamisega saaks jätkata seni, kuni liidu ümberasustamisraamistik on kasutusele võetud, kutsus komisjon 4. juulil 2017 toimunud 8. ümberpaigutamise ja ümberasustamise foorumil liikmesriike üles esitama ambitsioonikaid ümberasustamislubadusi, mis põhineksid selleks perioodiks kokkulepitud prioriteetidel ja oleksid ka kooskõlas ÜRO pagulaste ülemvoliniku (edaspidi „UNHCR“) 2018. aastaks prognoositud üleilmsete vajadustega.
- (12) Käesoleva soovitus eesmärk on tagada, et ümberasustamine saaks jätkuda ka pärast seda, kui olemasolevad ELi ümberasustamise kavad on lõppenud, kuniks liidu ümberasustamisraamistik on kasutusele võetud, ja jälgida 4. juulil 2017 alustatud ümberasustamislubaduste edenemist ÜRO pagulaste ülemvoliniku 2018. aastaks tehtud üleilmsete ümberasustamisvajaduste prognoosi täiendavaid vajadusi arvesse võttes.
- (13) Soovitus eesmärk on toetada liikmesriikide pidevaid pingutusi rahvusvahelist kaitset vajavatele inimestele turvaliste ja seaduslike võimaluste pakkumisel. Käesoleva soovitus põhised liikmesriikide meetmed on solidaarsuse märk nende kolmandate riikidega, kuhu suur hulk rahvusvahelist kaitset vajavaid inimesi on ümber asunud; need aitavad kaasa rahvusvahelistele ümberasustamisalgatustele ja rändeolukorra paremale haldamisele üldiselt. Seega on käesoleva soovitus eesmärgid kooskõlas liidu ümberasustamisraamistiku kohta tehtud ettepanekuga.
- (14) Prioriteetsete piirkondade valik põhineb vajadusel jätkata 18. märtsi 2016. aasta ELi-Türgi avalduse elluviimist, sh tulevase vabatahtliku humanitaarsetel põhjustel vastuvõtmise kava kaudu, jätkata ümberasustamist Jordaaniast ja Liibanonist ning järgida tegevuskavas (mis käsitleb meetmeid Itaalia toetamiseks, surve vähendamiseks Vahemere keskosa rändeteel ja solidaarsuse suurendamiseks) ⁽²⁾ teatavaks tehtud plaani, mille kohaselt asustatakse ümber inimesi peamiselt Vahemere keskosa rändeteel jäävatest ja sellega seotud Aafrika riikidest, mille seas on muu hulgas Liibüa, Niger, Tšaad, Egiptus, Etioopia ja Sudaan.
- (15) 20. septembriks on liikmesriigid andnud lubaduse võtta 4. juuli 2017. aasta üleskutse alusel vastu 14 000 inimest. Kõik liikmesriigid peaksid panust suurendama, et aidata kaasa ühistele jõupingutustele päästa inimelusid ja pakkuda ebaseaduslikule rändele tõsiseltvõetavaid alternatiive.
- (16) Maailmas vajab ümberasustamist 1,2 miljonit inimest ja UNHCR on korduvalt kutsunud riike üles suurendama järk-järgult oma ümberasustamisprogrammide mahtu kooskõlas pagulasi käsitlevas New Yorgi deklaratsioonis väljendatud kavatsustega. Seda arvestades ja 2015. aastast alates toimunud edenemise põhjal peaks liit pakkuma 31. oktoobriks 2019 rahvusvahelist kaitset vajavatele kolmandatest riikidest pärit isikutele vähemalt 50 000 ümberasustamiskohta.
- (17) Selleks et liikmesriike selle eesmärgi täitmisel toetada, tuleks liidu eelarvest eraldada selleks otstarbeks 500 miljonit eurot. Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi tingimuste täitmisel võivad liikmesriigid saada iga prioriteetsest piirkonnast ümberasustatud inimese kohta ühekordselt 10 000 eurot.

⁽¹⁾ COM(2016) 468 final.

⁽²⁾ SEC(2017) 339.

- (18) UNHCR kavandab kõige haavatavamate rändajate rühmade evakueerimiseks Liibüast hädaolukorras evakueerimise ajutist mehhanismi. EL peaks koos teiste üleilmsete osalejatega selles mehhanismis osalema, et praegu Liibüas viibivatel kõige haavatavamatel isikutel ja rahvusvahelist kaitset vajavatel isikutel oleks võimalik selle kaudu kasutada ümberasustamise võimalusi. Ebaseaduslik ränne lõpeb alles siis, kui ohtlikele rännuteedele leidub alternatiive. Seepärast peaksid liikmesriigid oma ümberasustamislubaduste andmisel arvestama ka nimetatud UNHCRi algatusega ja seda toetama.
- (19) Prantsusmaa, Saksamaa, Itaalia ja Hispaania esindajad, komisjoni asepresident ning liidu välisasjade ja julgeoleku-poliitika kõrge esindaja ja Liibüa presidendi nõukogu esimees tegid koos Nigeri ja Tšaadi esindajatega 28. augustil 2017 rände- ja varjupaigaküsimusi käsitleva ühisavalduse, milles tõdeti, et samal ajal kui väheneb smugeldajate tegevusel põhinev ränne, on vaja korraldada rahvusvahelist kaitset vajavate eriti haavatavate isikute ümberasustamine.
- (20) Liidus vähemalt 50 000 ümberasustamiskoha pakkumine prioriteetsetest piirkondadest pärit inimestele aitab kaasa täiendavate seaduslike võimaluste loomisele suunatud üleilmsetele solidaarsusalgatustele, sh UNHCRi hiljuti esitatud üleskutsele pakkuda 40 000 ümberasustamiskohta Vahemere keskosa rändetele jäävatest riikidest pärit isikutele 2018. aastal.
- (21) Rakendamise seiramiseks peaksid liikmesriigid teatama komisjonile igakuiselt isikutest, kelle nad on vastavalt antud lubadustele oma territooriumile ümber asustanud, täpsustades riigi, kust isik ümber asustati.
- (22) Komisjon peaks käesoleva soovitus rakendamise edenemise vaatama läbi hiljemalt 31. oktoobriks 2018. Selle läbivaatamise alusel ja võttes aluseks rände üldise olukorra ELis ja maailmas, võidakse liikmesriike kutsuda üles oma lubadusi veelkord läbi vaatama.
- (23) Käesolev soovitus tuleks adresseerida liikmesriikidele. Assotsieerunud riike kutsutakse üles osalema Euroopa ühises ümberasustamise tegevuses,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA SOOVITUSE:

ÜMBERASUSTAMISLUBADUSTE SUURENDAMINE

1. Eli olemasolevate ümberasustamiskavade rakendamisel saadud kogemustele tuginedes ja selleks et tagada üleminek nendelt kavadelt liidu ümberasustamisraamistikule, peaksid liikmesriigid pakkuma 31. oktoobriks 2019 vähemalt 50 000 ümberasustamiskohta rahvusvahelist kaitset vajavatele isikutele kolmandatest riikidest.
2. Liikmesriigid, kes ei ole veel 4. juuli 2017. aasta üleskutse alusel oma lubadusi esitanud, peaksid seda tegema hiljemalt 31. oktoobriks 2017, ja need, kes on seda juba teinud, peaksid kaaluma lubaduste suurendamist, et oleks võimalik eesmärk saavutada.
3. Liikmesriigid peaksid oma lubadustes keskenduma sellele, et oleks võimalik
 - a) jätkata Süüriast konflikti eest põgenenud süürlaste ja kolmandate riikide kodanike ja kodakondsuseta isikute ümberasustamist, et toetada 18. märtsi 2016. aasta ELi-Türgi avalduse elluviimist, sh tulevase vabatahtliku humanitaarsetel põhjustel vastuvõtmise kava kaudu;
 - b) jätkata ümberasustamist Liibanonist ja Jordaaniast;
 - c) aidata kaasa olukorra stabiliseerimisele Vahemere keskosas, asustades ümber rahvusvahelist kaitset vajavaid inimesi Liibüast, Nigerist, Tšaadist, Egiptusest, Etioopiast ja Sudaanist, sh toetades UNCHRi hädaolukorras evakueerimise ajutist mehhanismi kõige haavatavamate rändajate rühmade evakueerimiseks Liibüast.
4. Liikmesriike kutsutakse üles täitma oma ümberasustamislubadusi nii kiiresti kui võimalik ning tihedas koostöös UNCHRiga ja vajaduse korral EASO toel.

SEIRE

5. Liikmesriigid peaksid igakuiselt edastama komisjonile teabe selle kohta, mitu isikut nad on vastavalt antud lubadustele oma territooriumile ümber asustanud, täpsustades riigi, kust isik ümber asustati.

RAHALINE TOETUS

6. Liikmesriigid peaksid kasutama ära kõik võimalused, mida pakub 500 miljoni euro suurune rahaline toetus, mis on tehtud kättesaadavaks Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi kaudu käesolevas soovituses osutatud ümberasustamislubaduste täitmiseks.

LÄBIVAATAMINE

7. Komisjon vaatab käesoleva soovituse läbi hiljemalt 31. oktoobriks 2018. Pärast seda, kui komisjon on käesoleva soovituse rakendamise läbi vaadanud, ja lähtudes rände üldisest olukorrast ELis ja maailmas, võidakse liikmesriike kutsuda üles oma lubadusi veelkord ajakohastama, kui see on vajalik.

ADRESSAADID

8. Käesolev soovitus on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel, 3. oktoober 2017

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Dimitris AVRAMOPOULOS
